

ЧЕРВОНА КНИГА

Івано-Франківської області

Тваринний світ

Червона книга

Івано-Франківської області

Тваринний світ

Red Data Book

of Ivano-Frankivsk Region

Animals

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
Управління екології та природних ресурсів
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА РАДА
БОВШІВСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ДТЕК»
ГАЛИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК
ГРОМАДСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕКО-ГАЛИЧ»

Червона книга

Івано-Франківської області

Тваринний світ

Наукові редактори

кандидат біологічних наук **І. В. Скільський,**
В. В. Бучко

Чернівці
Видавництво «Друк Арт»
2019

IVANO-FRANKIVSK REGIONAL STATE ADMINISTRATION
Department of Ecology and Natural Resources
IVANO-FRANKIVSK REGIONAL COUNCIL
BOVSHIV VILLAGE COUNCIL
DTEK LIMITED LIABILITY COMPANY
HALYCH NATIONAL PARK
«ECO-HALYCH» COMMUNITY ORGANIZATION FOR ECOLOGY

Red Data Book

of Ivano-Frankivsk Region

Animals

Edited by
I. V. Skilsky, PhD
V. V. Buchko

Chernivtsi
Druk Art
2019

*Рекомендовано до друку рішенням науково-технічної ради
Галицького національного природного парку*

Голова редакційної колегії *А. Д. Пліхтяк*,
начальник управління екології та природних ресурсів
Івано-Франківської обласної державної адміністрації

Члени редакційної колегії: кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник *А. А. Бокотей*; кандидат біологічних наук, доцент *В. В. Бужак*; заступник директора з наукової роботи Галицького національного природного парку *В. В. Бучко*; начальник державної екологічної інспекції Карпатського округу *Р. С. Гасимов*; кандидат біологічних наук *Б. Й. Годованець*; кандидат біологічних наук, доцент *І. М. Горбань*; кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник *В. М. Грищенко*; кандидат біологічних наук, доцент *І. В. Загороднюк*; кандидат географічних наук, старший науковий співробітник *В. П. Коржик*; кандидат біологічних наук, доцент *О. Ю. Мателешко*; кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник *В. Б. Різун*; кандидат біологічних наук *І. В. Скільський*; кандидат біологічних наук *Н. А. Смірнов*; доктор біологічних наук, професор *І. І. Чорней*

Червона книга Івано-Франківської області. Тваринний світ /
Ч-45 голова ред. колегії А. Д. Пліхтяк ; наук. ред. І. В. Скільський,
В. В. Бучко. – Чернівці : Друк Арт, 2019. – 448 с. (доопр. вид.).
ISBN 978-617-7465-90-3

У книзі охарактеризовано раритетну фауну Івано-Франківської області. Стосовно кожного виду тварин наведені категорія охорони, поширення, особливості біології, фактори загрози та заходи охорони. Нариси супроводжують ілюстрації.

Для співробітників наукових установ, викладачів і студентів природничих спеціальностей закладів вищої освіти, учителів біології та географії й учнів загальноосвітніх шкіл, працівників лісового господарства, екологів і краєзнавців.

УДК 591.9(477.86)+502.743

Науково-популярне видання «Червона книга Івано-Франківської області. Тваринний світ» перевидано за рахунок коштів екологічного фонду Бовшівської сільської ради та компанії ДТЕК. При підготовці книги використані матеріали, отримані в рамках виконання проекту «Збереження біологічного різноманіття в умовах ведення лісового господарства Прикарпаття» (реалізовується громадською екологічною організацією «Еко-Галич» за сприяння Посольства Фінляндії в Україні в партнерстві з Міністерством екології та природних ресурсів України, Державним природознавчим музеєм НАН України, Івано-Франківською обласною радою). Під час збору й аналізу даних використане обладнання, люб'язно надане Н. А. Смірнову організацією IDEA WILD у 2018 році. Висловлюємо щирю подяку за всебічну підтримку та сприяння депутату Івано-Франківської обласної ради VI–VII скликання, доктору історичних наук, професору С. В. Адамовичу.

Лосось-кумжа

Salmo trutta Linnaeus, 1758

Клас Променепері риби – Actinopterygii
Ряд Лососеподібні – Salmoniformes
Родина Лососеві – Salmonidae

Регіональна категорія охорони. Близький до загрозового стану вид (NT).

Поширення. Ареал охоплює значну частину території Голарктики. В Україні зустрічається у водоймах Карпатського регіону та водоймах Криму. В Івано-Франківській області виявлений у карпатській частині; в гори проникає вище 1000 м н. р. м.

Кадастр знахідок: с. Берлоги, с. Бистриця, с. Буркут, смт Верховина, смт Вигода, с. Вижній Березів, смт Ворохта, м. Галич, с. Голошина, с. Гута, смт Делятин, с. Джурів, с. Довге-Калуське, с. Долішне Залуччя, с. Завалля, с. Заріччя (Надв.), с. Зелена, с. Зелене, с. Кобаки, м. Косів, с. Космач (Кос.), с. Криворівня, смт Кути, смт Ланчин, с. Максимець, с. Микуличин, с. Мислівка, с. Монастирчани, м. Надвірна, с. Новоселиця (Снят.), с. Осмолода, с. Пасічна, смт Перегінське, с. Пістинь, с. Пнів, с. Попельники, с. Пороги, с. Раковець (Богор.), с. Рибне (Кос.), с. Рівня (Рожнят.), с. Рожнів, с. Розтоки, с. Рудники, с. Саджавка, с. Соколівка (Кос.), смт Солотвин, с. Татарів, с. Тучапи, с. Тюдів, с. Черемошна, с. Черник, с. Шевченкове (Дол.), с. Шешори, смт Яблунів, м. Яремче, с. Ясень; лісоділ. Перкалаб.

Місця перебування. Гірські частини річок і струмків. Тримається ділянок з течією 1–3 м/сек, температурою води не вище 16 °С і насиченістю киснем понад 10 мг/л.

Особливості біології. У сприятливих умовах на третьому році життя самки досягають довжини 15–20 см і стають статевозрілими. Нерестяться на мілководді гірських

потоків, де глибина не перевищує 20–30 см і течія уповільнена. Живуть 10–12 років. Відкладають ікру в листопаді – грудні. Залежно від строків осіннього похолодання та висоти над рівнем моря, різниця в ікрометанні може досягати 30–40 днів. Кількість ікринок (плодючість) залежить від віку і розмірів самки. Самка завдовжки 18 см і масою 100 г здатна відкласти 100–150 ікринок, а масою 1 кг – до 2000. Максимальна кількість ікринок – 3000 шт. (особини, які досягли маси 2 кг). Температура води під час нересту не перевищує 10 °С.

Сучасний стан популяції. У минулому, поки не був порушений біологічний режим карпатських річок, відмічали великі запаси лосося-кумжі. Тепер навіть при штучному зарибленні в багатьох місцях цієї риби фактично немає.

Фактори загрози. Деградація середовища існування внаслідок господарської діяльності людини, зокрема проведення лісгосподарських заходів, забруднення води різними відходами, вибірка гравійно-піщаних сумішей. Суттєвими негативними чинниками є будівництво міні-ГЕС, збіднення кормової бази та браконьєрство.

Заходи охорони. Відновлення та поліпшення гідрологічного режиму місць поширення (створення штучних перепадів, щорічні обходи русел річок для ліквідації захлащеності, відновлення прибережних лісів), покращення кормової бази шляхом недопущення забруднення водних екосистем, запобігання випадкам браконьєрства, недопущення лісгосподарських робіт у період проходження нересту. Охороняється у ПЗ «Горгани», Карпатському НПП, НПП «Гуцульщина», НПП «Верховинський» і Галицькому НПП, а також у межах заказника «Ріка Чорний Черемош з прибережною смугою».

Джерела інформації: Маркевич, Короткий, 1954; Шнаревич, Шиліна, 1956; Шнаревич, Мошук, 1957; Вайнштейн, 1958; Шнаревич, 1959, 1968; Кулаківська, 1960; Шнаревич, Старик, 1964; Шнаревич та ін., 1964; Мальчевська, Гладунко, 1967; Татаринів, 1969, 1973; Павлов, 1980; Щербуха, 1981, 2013; Турянин, 1982; Полищук, Гарасевич, 1986; Редкие..., 1988; Киселюк, Годованець, 2000; Оновлений підих..., 2000; Приходько та ін., 2000; Мовчан и др., 2003; Устич, Мрук, 2003; Мрук та ін., 2005б; Іванега, 2006; Kottelat, Freyhof, 2007; Киселюк та ін., 2009а, 2009в; Лахва, 2009; Мовчан, 2011; Скільський та ін., 2011, 2015в, 2016а, 2016б; Зеленчук, Зеленчук, 2012; Киселюк, Тимочко, 2012; Зеленчук, Проців, 2013а, 2013б; Стефурак та ін., 2013в; Нечай, 2014а, 2014б; Коляджин, 2015; Юзик та ін., 2017; М. С. Атаманюк, Б. Й. Годованець, особ. повід.

**І. В. Скільський, Я. І. Зеленчук,
М. М. Нечай, О. Р. Проців, А. В. Юзик**

Фото: М. С. Атаманюк

